

GHANA

FOLKMÄNGD: 21,8 milj. / HUVUDSTAD: Accra

GRUNDLÄGGANDE ILO-KONVENTIONER SOM RATIFICERATS: 29 – 87 – 98 – 100 – 105 – 111 – 182

■ Två USA-ägda företag, Affiliated Computer Systems (ACS) och Wal-Mart, motsatte sig sina ghananska anställdas försök att organisera fackföreningar.

LAGSTIFTNINGEN

Rättigheter skyddade

2004 års arbetsmarknadslag upphävde restriktionerna för föreningsfriheten och anpassade lagen till ILO:s konvention nr 87. Lagen om undantagsbefogenheter från år 1994, som ger stora möjligheter att upphäva alla lagar och förbjuda offentliga möten och demonstrationer finns fortfarande kvar.

De väpnade styrkorna, polisen, fångvården samt säkerhets- och underrättelseorganen som anges i lagen om säkerhet och underrättelsetjänst från år 1966 får inte organisera sig. Undantag gäller också för personer vars arbeten anses omfatta a) utformning av policy, b) beslutsfattande, c) verksamhetsledning, d) förtroendeuppdrag, e) ytterst konfidentiella arbetsuppgifter eller f) representation för aktieägare i ett företag. De har därmed inga förhandlingsmöjligheter. Undantaget för de väpnade styrkorna och polisen bryter inte mot internationella arbetslivsnormer, men personal i övrig verksamhet som nämnts bör inte nekas fackliga rättigheter.

Lagstiftningen innehåller ingen tidsbegränsning för kollektivavtals giltighet. Lagen förbjuder antifacklig diskriminering och arbetsgivare som befins skyldiga till det kan tvingas återanställa avskedad personal.

Fackliga organisationers strejkrätt begränsad

Lagen erkänner strejkrätten men med vissa begränsningar. Alla konflikter måste överlämnas till den nyligen bildade arbetsmarknadskommissionen (National Labour Commission), även kallad nationella trepartskommittén (National Tripartite Committee, NTC) där det sitter representanter för regeringen, facket och arbetsgivarna, för medling. Strejker betraktas som den sista utvägen om medlingen misslyckas och fackliga organisationer måste lägga strejksvarsel minst sju dagar i förväg.

Regeringen har ännu inte formellt godkänt listan på oumbärlig verksamhet där strejkrätten kan begränsas. Begränsningar av strejkrätten kan införas för anställda i privata företag om deras arbete anses oumbärligt för företagets överlevnad.

Frizoner

Enligt den nya arbetsmarknadslagen är fackföreningsmedlemmar och ledare skyddade mot diskriminering om de organiserar sig inom zonerna.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Antifacklig diskriminering

De fackliga organisationerna meddelar att många företag i praktiken ägnar sig åt antifacklig diskriminering och att myndigheterna inte sätter stopp för det. Många arbetsgivare är speciellt motvilliga mot att personal på högre poster organiserar sig.

Kollektiva förhandlingar angrips

Centralorganisationen Ghana Trade Union Congress (GTUC) har kritiserat den nya lagen för att vara antifacklig, eftersom den försöker försvaga fackliga organisationer, angriper systemet med kollektivavtalsförhandlingar, försöker hindra anställningstrygghet, urholkar arbetarnas förmåner och ger alltför stort skydd för konfliktlösningsprocedurerna. Även om GTUC välkomnar den nationella arbetsmarknadskommittén är man orolig för att statliga institutioner ska kringgå den och ingripa i arbetsmarknadskonflikter. Uttalanden nyligen från regeringsrepresentanter som citerats i pressen tyder på att regeringen menar att 2003 års arbetsmarknadslag gör strejker olagliga.

Ingen facklig organisation har ännu tagit sig igenom hela konfliktlösningsprocessen och det förekom otaliga vilda strejker under året. Inga lagliga strejker har ägt rum sedan självständigheten.

■ KRÄNKNINGAR UNDER ÅR 2006

Bakgrund

Under året ägde flera strejker rum i offentlig sektor, exempelvis bland lärare och sjukvårdspersonal, om löner och arbetsvillkor. Över 80 procent av arbetskraften finns nu i den informella sektorn.

Dataföretag från USA nekar fackliga rättigheter

I april 2006 kom det rapporter om att Affiliated Computer Systems (ACS), ett USA-baserat företag för databehandling fortfarande vägra låta de anställda bilda en fackförening. De anställda startade sin kampanj för organisering för över fem år sedan, och sedan dess har ACS:s ledning hotat lägga ner verksamheten och sparka dem som kritiserar företagsledningens politik.

Wal-Mart blockerar fackförening

Våren 2006 rapporterades att Wal-Mart vägrade underteckna intyg om fackförening på klädfabriken som företaget anlitar. Fabriksledningen sade till handels- och affärsanställdas förbund ICU, som är anslutet till den globala federationen UNI, att man inte kunde godkänna fackföreningen eftersom man ville behålla sina affärer med Wal-Mart.